

Oor die vertaling van ΠΕΡΙ ἈΜΑΡΤΙΑΣ in Romeine 8: 3

Cilliers Breytenbach
München

Abstract

On the translation of περὶ ἁμαρτίας in Romans 8: 3

After checking the *Septuaginta* occurrences of (τὸ) περὶ (τῆς) ἁμαρτίας it is argued that it is unlikely that Romans 8: 3d can be translated as 'as a sin offering'.

1. INLEIDING

Die *Nuwe Afrikaanse Vertaling* vertaal Romeine 8: 3c en d met: '... deur sy eie Seun in dieselfde gestalte as die sondige mens te stuur as 'n offer vir die sonde'. 'n Mens is verras oor die vertaling, want in die Griekse teks staan daar niks van 'n offer nie. In aansluiting by twee vorige artikels in *Hervormde Teologiese Studies* (vgl Breytenbach 1986a, 1986b) wil ek hier betoog dat daar onvoldoende rede is om die Griekse frase καὶ περὶ ἁμαρτίας in Romeine 8: 3d met 'as 'n offer vir die sonde' te vertaal. Die vertaling in die *Nuwe Afrikaanse Vertaling* gaan op Augustinus terug. Hy het op grond van die taalgebruik van die vertalers in die Griekse Ou Testament (*Septuaginta*) gemeen, καὶ περὶ ἁμαρτίας beteken 'sondoffer'. Dit is dus nodig om die taalgebruik van die *Septuaginta*, veral in die Levitikusvertaling, te ondersoek.

2. DIE SOGENAAMDE SEPTUAGINTA-AGTERGROND VAN ΚΑΙ ΠΕΡΙ ἈΜΑΡΤΙΑΣ

In Hebreeus het die woord חַטָּוֹת die moontlikheid om na twee sake te verwys (denotasie). Eerstens na die sonde en dan, veral in tekste uit priesterlike kringe, na die sogenaamde 'offer vir die sonde'.

2.1 Die vertalers van die Ou Testament in Grieks het voor 'n probleem te staan gekom toe hulle חַטָּוֹת moet vertaal, waar daar na die sondoffer verwys word. Die rede daarvoor was dat daar geen Griekse woord vir 'sondoffer' was nie. Hulle vertaal dus waar חַטָּוֹת na die sonde verwys, meestal met ἁμαρτία en waar חַטָּוֹת na die sondoffer verwys, gebruik hulle 'n omskrywende konstruksie, τὸ περὶ τῆς

ἁμαρτίας (vgl Lev 5: 8; 6: 25, 37; 9: 10, 22; 10: 17), τὰ περὶ τῆς ἁμαρτίας (10: 19; vgl 6: 30) of τῶν ἁμαρτιῶν (16: 25) en τὸ τῆς ἁμαρτίας (4: 33; 6: 17). Die omskrywing staan in die plek van 'n selfstandige naamwoord (vgl Lev 6: 10, 23; 9: 10; 14: 13) en beteken 'die ding ter wille van die sonde'. Al verwys die konstruksie hier na die sondoffer, beteken die περὶ τῆς ἁμαρτίας-frase in die konstruksie nie 'sondoffer' nie. Die verskillende vorme van die persoonlike voornaamwoord wat op die konstruksie kan volg (vgl Lev 9: 7; 16: 6; 10: 19; Num 6: 16) toon aan dat περὶ τῆς ἁμαρτίας die saak omskryf waarna die lidwoord verwys. Op dieselfde manier formuleer die vertalers 'die bulletjie, die (een) ter wille van die sonde' (vgl Lev 4: 20; 8: 2, 14) of 'die een ter wille van die sonde' (vgl Lev 14: 31; 15: 30).

2.2 Benewens hierdie meer algemene gebruik in die Griekse vertaling van Levitikus, het die vertalers ook die kort vorm ἁμαρτία - 'n Hebraïsme - as vertaling vir ἁμαρτία gebruik. Die gebruik kom slegs in Levitikus 4: 21, 24; 5: 9, 12 voor. Reeds die teksoorlewering het probleme hiermee, en maak van die ἁμαρτία 'n genetief ἁμαρτίας of περὶ/ὑπὲρ ἁμαρτίας, terwyl die oud-Latynse vertalings *propter peccatum* of *pro peccato* vertaal. Die resepsie van die vertaling van ἁμαρτία, waar dit na die offergebeure verwys, met ἁμαρτία, wys dat die teksafskrywers en -vertalers aan ἁμαρτία in Levitikus 4: 21, 24; 5: 9, 12 aan die betekenis 'sonde' en nie 'sondoffer' toegeskryf het.

2.3 In heelwat gevalle vertaal περὶ ἁμαρτίας die Hebreeuse ἁμαρְתָּהּ. Anders as in die gevalle onder 2.1 word περὶ ἁμαρτίας hier onbepaald, sonder lidwoord gebruik. Die περὶ vertaal die Hebreeuse ׀ en die περὶ ἁμαρτίας-konstruksie staan parallel tot εἰς ὁλοκαύτωμα, waar die εἰς soos die περὶ die ׀ vertaal (vgl Lev 5: 7; 9: 2v; 12: 6, 8; 14: 22; 15: 15; 16: 3, 5). In hierdie gevalle is die περὶ ἁμαρτίας-konstruksie van die werkwoord afhanklik en druk as adverbiale bepaling die doel van die handeling uit. Die woord ἁμαρτία in die uitdrukking περὶ ἁμαρτίας beteken gewoon 'sonde'. Hierdie frase dui daarop dat die handeling 'ter wille van die sonde' plaasvind, dit gaan om die handeling 'wat die sonde wegneem'. Hierdie uitleg van περὶ ἁμαρτίας word bevestig deur die aangevoegde αὐτοῦ in Levitikus 4: 3 en die formulering in 4: 32: τὸ δῶρον αὐτοῦ περὶ ἁμαρτίας. Dat περὶ ἁμαρτίας in 4: 32 die betekenis 'tot wegname van die sonde' het, is waarskynlik in die lig van die tekstvariante in *Codex Vaticanus* en *Codex Alexandrinus*. Hulle skryf εἰς ἁμαρτίας. In 5: 11 vertaal die Levitikus-vertaler dieselfde gedagte as in 4: 32 met die woorde τὸ δῶρον αὐτοῦ περὶ οὗ ἡμαρτεν. Veral Levitikus 5: 6-13 wys dat die Levitikus-vertalers ἁμαρτία *deurgaans* met die betekenis 'sonde' gebruik het.

2.4 In sommige gevalle (Lev 5: 11; LXX Ps 39: 7 en Barug 1: 10) dui die konteks aan dat *περὶ ἁμαρτίας* na die sondoffer verwys. Die woord beteken egter ook in hierdie gevalle 'sonde'. Omdat die vertalers geen passende Griekse woord vir *ἁμαρτία* het nie, vertaal hulle met *περὶ ἁμαρτίας* 'vir die sonde', al staan daar geen *ἐν* in die Hebreeus by Levitikus 5: 11 en Psalm 38: 7 nie.

Indien 'n mens Romeine 8: 3d in die lig van die *Septuaginta* vertaal, moet 'n mens na die gevalle in afdeling 2.3 kyk en nie na dié in 2.1 nie. Paulus skryf nie *καὶ τὸ (περὶ) τῆς ἁμαρτίας* nie. Die *περὶ ἁμαρτίας*-frase in Romeine 8: 3 is soos die gevalle in afdeling 2.3 van die werkwoord afhanklik en is anders as in afdeling 2.1, geen substansivering nie. Boonop staan dit anders as in die geval van die gebruik in afdeling 2.1 sonder die lidwoord voor *ἁμαρτίας*. In afdeling 4 sal ons verder aandag aan Romeine 8: 3 skenk. Nou eers kortliks 2 Korintiërs 5: 21.

3. 2 KORINTIËRS 5: 21

Sedert Origines neig verskillende eksegete daartoe om die tweede *ἁμαρτίαν* in 2 Korintiërs 5: 21, in die lig van die *Septuaginta* vertaling van *ἁμαρτία* in Levitikus 4: 21, 24; 5: 9, 12 met *ἁμαρτία* (kyk 2.2), met 'sondoffer' te vertaal. Dit is egter onwaarskynlik dat die normale leser hier sonder waarskuwing aan die eerste *ἁμαρτίαν* die betekenis 'sonde' en aan die tweede *ἁμαρτίαν* die betekenis 'sondoffer' sal toeken. Daarom is dit beter om soos die *Nuwe Afrikaanse Vertaling* die tweede *ἁμαρτίαν* as *abstractum pro concreto* op te neem en met 'sondaar' te vertaal. Dit is dus nie moontlik om 2 Korintiërs 5: 21 te gebruik vir die argument dat Paulus Jesus se dood as sondofferdood verstaan nie. Dit bring ons terug by die *Nuwe Afrikaanse Vertaling* se vertaling van Romeine 8: 3d. Hier het die Afrikaanse vertalers inderdaad op grond van *καὶ περὶ ἁμαρτίας* die dood van die Seun as sondofferdood verstaan.

4. ΚΑΙ ΠΕΡΙ ἉΜΑΡΤΙΑΣ IN ROMEINE 8: 3

Dit is myns insiens onwaarskynlik dat *καὶ περὶ ἁμαρτίας* in Romeine 8: d in die lig van die gebruik in die *Septuaginta* met 'as 'n offer vir die sonde' vertaal kan word.

4.1 Anders as in Levitikus 5: 11; 7: 27; Psalm 39: 7 *Septuaginta* en Barug 1: 10 dui niks in die teks van Romeine aan dat dit hier om 'n offer gaan nie.

4.2 Anders as in Exodus 29: 14 en Levitikus 4: 21, 24; 5: 9, 12; 6: 18 staan *περὶ ἁμαρτίας* hier as adverbiale bepaling en nie net *ἁμαρτία(ς)* in 'n nominale sin nie. Al sou *ἁμαρτία* in die genoemde *Septuaginta*-gevalle na die sondoffer verwys, is die gebruik nie identies met Romeine 8: 3d nie. Wat word van die *περὶ* as 'n mens soos

die *Nuwe Afrikaanse Vertaling* vertaal?

4.3 Die *Nuwe Afrikaanse Vertaling* se vertaling veronderstel dat die leser die Griekse teks van Romeine 8: 3 so moet interpreteer dat die eerste ἁμαρτία na die sondemag moet verwys, die tweede ἁμαρτία na die sondoffer en die derde ἁμαρτία weer na die sonde. Daar is egter geen aanduiding in die teks dat die referent wissel nie. Die uitleg van die *Nuwe Afrikaanse Vertaling* lyk onwaarskynlik, veral wanneer 'n mens betoog dat die derde ἁμαρτία deur die lidwoord bepaal is omdat dit die tweede ἁμαρτία opneem.

4.4 Ook Romeine 8: 3 kan, soos die *Nuwe Afrikaanse Vertaling* se vertalers by 2 Korintiërs 5: 21 veronderstel, heeltemal bevredigend sonder die offergedagte geïnterpreteer word. Die teks word deur die woorde σάρξ en ἁμαρτία bepaal. Wat beteken ἁμαρτία hier? Soos die hoofsin, κατέκρινεν (sc ὁ θεός τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί) wys, gaan dit om die oordeel. God tree as regter op en veroordeel die sondemag in die gestalte van die mensgeworde Seun en doen so met die sondemag weg. Die kruisgebeure is 'n eskatologiese gebeurtenis. Hier word aspekte van die eindoordeel vooruitgeloop. Die geliefde Seun het reeds deur die eindoordeel gegaan. Hy is daarvoor gestuur. Om in die plek van die mense veroordeel te kon word, het Hy in die gestalte van die sondige menslike natuur gekom. Die περὶ ἁμαρτίας-frase druk die doel van sy koms uit. Dit was ter wille van die sonde, tot verwydering van die sonde. Deur sy kruisdood is die gelowige van die doodsgeslagte van die sonde bevry (vir meer besonderhede vergelyk Breytenbach 1986b en 1989).

Literatuurverwysings

BREYTENBACH, C 1986a. Tradisie-historiese probleme rondom 'versoening' by Paulus. *HTS* 42, 257-264.

BREYTENBACH, C 1986b. Probleme rondom die interpretasie van die versoeningsuitsprake by Paulus. *HTS* 42, 696-704.

BREYTENBACH, C 1989. *Versöhnung: Eine Studie zur paulinischen Soteriologie*. Neukirchener Verlag: Neukirchen-Vluyn. (WMANT 60.)

WEVERS, JW (ed) 1986. *Leviticus: Auctoritate Academiae Scientiarum Gottigensis editum. Septuaginta. Vetus Testamentum Graecum*, Vol II, 2. Göttingen: Vandenhoeck.